

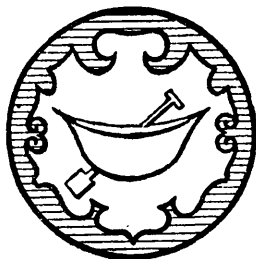
DZIENNIK

ZARZĄDU

Redakcja i administracja
ul. Pomorska 18. Tel. 2-93.

Administracja czynna od godz. 9—12 wp.
Redakcja od godz. 2—3 po południu.

Prze numerata: Miesięcz. zł. p. 0.60.



M. ŁODZI

Ogłoszenie: Wiersz nonparelowy (cztery szp. na stronie) zł. p. 0,15-Przed tekstem zł. p. 0,45 — za wiersz (dwie szpalty na stronie) Drobne zł. p. 0,03 — za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie zł. p. 0,30. —

Gen a egzemplarza zł. p. 0.15.

Nr 36. (259.)

Łódź, wtorek 2 września 1924 r.

Rok VI.

EDWARD ROSSET.

Naczelnik Wydz. Statyst.
Magistratu m. Łodzi.

Walka z umieralnością niemowląt w Belgji.

Okres niemowlęstwa, obejmujący pierwszy rok życia, wyróżnia się niezmiernie wysoką umieralnością. Jest to zjawisko powszechne, acz w różnych krajach, zależnie od poziomu kulturalnego, zwłaszcza zaś kultury wychowania dziecka, niejednolite pod względem natężenia. Najgorzej, wręcz monstrualnie, przedstawiają się stosunki w dziedzinie umieralności niemowląt w Rosji, na Węgrzech i Rumunji, najpomyślniejsze stosunki panują w krajach skandynawskich. Polska dotknięta jest nader silnie klęską umieralności niemowląt i dlatego zagadnienie walki z umieralnością tej najmłodszej klasy wieku ma dla Polski szczególnie doniosłe znaczenie. Należy sobie aprzytomnić, iż chodzi tu o sprawę pierwszorzędnego znaczenia: w chwili obecnej w Polsce znaczny odsetek (do 20 proc.) noworodków żywych umiera w pierwszej wiosnie życia, a zatem mniej więcej piąta część ogólnej liczby urodzeń idzie absolutnie na marne, gdy przy istnieniu odpowiednich warunków wychowania niemowląt umieralność ich mogłaby być czterokrotnie niższa. Nie potrzeba dowodzić, że tak ze względów społecznych, jak i gospodarczych owa nadmierna umieralność niemowląt jest nieszczęśliwym. Należy z niem walczyć, a walka jest możliwa, gdyż przyczyny zgonów niemowląt są w lwiej części usuwalne. Przykład energicznej, amiejtnej i skutecznej walki z umieralnością niemowląt daje Belgja. Przedstawiony niżej obraz stosunków belgijskich jest fragmentem przygotowywanej do druku rozprawy o umieralności dzieci w 1 roku życia.

W latach 1876—1912 w Belgji — podług „Annuaire International de Statistique”, II (Haga 1917), — na 100 urodzeń żywych przypadają zgonów w 1 roku życia: 1876/85 — 15,5, 1886/95 — 16,3, 1897/1905 — 15,3, 1909/12 — 13,9.

Przytoczone wyżej współczynniki świadczą o tem, iż w rozpatrywanym czasokresie w Belgji stosunki w dziedzinie umieralności niemowląt przedstawiały się niezbyt pomyślnie. Szczególnie znaczna była umieralność niemowląt w dziesięcioleciu 1886/65: w tym okresie średnio każdy szósty noworodek umierał w pierwszym roku życia. Pewna poprawa w stosunku

do poprzedzającego dwadziestolecia zaznaczyła się w latach 1897/1905, jeszcze pomyślniejsze stosunki obserwujemy w czterolecia 1909/12.

Jeżeli porównamy współczynniki umieralności niemowląt w Belgji ze współczynnikami innych krajów europejskich, to przekonamy się, że w okresie 1876/1914 stosunki belgijskie w omawianej dziedzinie zbliżone były do stosunków, panujących w krajach sąsiadujących z Belgją, mianowicie Holandji i Francji.

Pożoga wojenna 1914 roku unicestwiła wspomniane podobieństwo stosunków w tych trzech państwach. W Holandji, pozostającej poza nawiasem wojny, stosunki w dziedzinie umieralności niemowląt kształtowały się niezmiernie pomyślnie. Trwający od szeregu lat proces poprawy postępował tu w niezmiennym trybie naprzód, sprowadzając współczynnik umieralności niemowląt z 11,5 w okresie 1905/14 do 8,7 w latach 1915-17. Inaczej we Francji. W kraju tym, dotkniętym katastrofą wojenną, umieralność niemowląt wzmożła się. Współczynniki tej umieralności, wynoszące w latach 1912-14 niespełna 11, podniosły się w dobie wojny znacznie, mianowicie odsetek zmarłych w 1. roku dzieci wynosił w r. 1915 14,1, w 1916/17 — 12,3 1918 — 13,8. Stwierdzić należy, że zarówno spadek umieralności w Holandji, jak i wzrost jej w Francji były na tle warunków tych krajów objawami zrozumiatem.

Belgji, dotkniętej wojną szczególnie dotkliwie, wzrost umieralności niemowląt zagrażał w spotęgowanej mierze. Społeczeństwo belgijskie zrozumiało atoli niebezpieczeństwo i podjęło na szeroko zakrojoną skalę akcję zaradczą. O akcji tej czytamy w książce pp. J. Olszewskiego i inż. St. Tatarezuka p. t. „Belgja i opieka społeczna w czasie wojny” (Łwów, 1917), co następuje:

„Społeczeństwo belgijskie wzięło się od chwili wybuchu wojny do pogłębienia i rozszerzenia istniejącej już w kraju oddawna akcji opieki nad matkami i niemowlętami. Utworzono w całym szeregu miast instytucje „Oeuvre de la layette”, mające na celu dostarczanie kobietom w ostatnim okresie ciąży silnych posiłków, uregulowanie ich zarobkowej pracy, dostarczenie lekarza i położnej, sprawienie wyprawki i dostarczenie posiłnego pokarmu w okresie karmienia. Matki muszą się zobowiązać, że same będą karmiły swe dzieci, a zwolnienie od tego obowiązku mogło nastąpić jedynie na mocy orzeczenia lekarza. Wszystkie matki wspierane, bez względu na to, czy karmią same, czy nie, muszą przedstawiać dziecko co niedzielę do badania. Ministerstwo sztuk i umiętności, spełniające zadania Ministerstwa spraw wewnętrznych, wezwało w styczniu 1915 r. wszystkie rady miejskie do zakładania ochron i żłobków dla niemowląt. Bogate jednostki organizowały prywatne akcje z własnych funduszków. Tak np. w miejscowości La Hestre została urządzona prywatna stacja „Goutte de lait”, w której wydawano bezpłatnie mleko dla niemowląt i udzielano wsparć dla matek. Aby móc dostarczyć dla niemowląt więcej mleka i wspierać czynnie akcję Kropli mleka, pozakładano w całym kraju wzorowe obory krowie, a użyto do tego celu licznych stajen wyseigowych, zaofiarowanych przez rozmaite towarzystwa chowu koni i wyseigów”.

Tej akcji Belgja zawdzięcza, iż w pierwszych latach wojny natężenie umieralności niemowląt nie tylko nie wzmożło się, lecz przeciwnie zmalało. Świadczą o tem poniższe współczynniki, zaczerpnięte z publikacji Ministerstwa przemysłu i higieny „Annuaire Statistique de la Belgique et du Congo belge — 1915-1919” (Bruksella, 1922): 1914 — 13,0, 1915 — 12,5, 1916 — 11,6. W dwóch ostatnich jednak latach wojny, gdy stosunki w kraju, wyniszczonym długotrwałą okupacją uległy znacznemu pogorszeniu,

umieralność niemowląt wzrosła się. Uwidoczniają to przytoczone niżej współczynniki: 1917 — 14,0, 1918 — 13,4.

Po ustaniu wojny i okupacji nieprzyjacielskiej występuje radykalna poprawa. Już w pierwszym powojennym 1919 roku umieralność niemowląt spadła do 9,9 proc. a więc do poziomu, w dobie przedwojennej w Belgji nieznanego. Teraz dopiero ujawniły się w całej pełni skutki w czasie wojny dokonanej znakomitej rozbudowy opieki nad niemowlętami. W 1920 roku odsetek zmarłych w 1 roku życia dzieci wynosił 10,4, a w 1921 roku 11,5. Jeżeli porównamy dane z trzylecia powojennego 1919/21 z danymi z okresu 1909/12, to zobaczymy, że po wojnie przypadał średnio 1 zgon w pierwszej wiosnie życia na 10 urodzeń żywych, gdy w ostatnich latach przed wojną — na 7 urodzeń żywych.

Wracając do porównania stosunków belgijskich ze stosunkami holenderskimi i francuskimi, stwierdzić wypada, że w okresie powojennym Belgja pod względem natężenia umieralności niemowląt idzie znowu w parze z Francją (współczynniki francuskie 1919 r. — 12,3, 1920 r. — 9,9, 1921 r. — 11,5), natomiast Holandia, oszczędzona przez kataklizm wojenny, zdyktansowała te kraje i należy dziś do krajów o najniższej umieralności niemowląt (współczynniki holenderskie: 1919 r. — 8,4, 1920 r. — 7,3, 1921 r. — 7,6, 1922 r. 6,7).

Parę słów jeszcze o miastach belgijskich.

W stołecznym mieście Brukselli umieralność niemowląt była w ostatnich trzech dziesięciokach lat ubiegłego stulecia b. wysoka. W dziesięciolecie 1901/10 zaznaczyła się znaczna poprawa w tej dziedzinie. Radykalna poprawa przypada na ostatnią dobę. Skreślony tu przebieg ilustrują poniższe współczynniki umieralności niemowląt w Brukselli, zaczerpnięte z publikacji p. t. „Rapport annuel de la Direction de l'hygiène publique de la ville de Bruxelles“ (Bruksella, 1922): 1867/70 — 20,3, 1871/80 — 20,0, 1881/90 — 18,8, 1891/1900 — 18,4, 1901/10 — 15,8, 1910/15 — 14,2, 1916/20 — 10,9, 1921 — 10,5. Wspomniana wyżej urzędowa publikacja zawiera adnotację, iż spadek umieralności niemowląt w dobie wojny jest rezultatem rozszerzenia odpowiednich działań opieki społecznej. Przytoczyć warto, że po wybuchu wojny w Brukselli powstało 19 stowarzyszeń opieki nad dziećmi (Société de l'assistance de l'enfance) oraz cały szereg zakładów opiekuńczych.

W Leodjam (Liège) — podług „Rapport annuel de la population“ (Leodjam, 1922) — współczynniki umieralności dzieci w 1 roku życia przedstawiały się następująco: 1902/11 — 13,7, 1912 — 10,7, 1913 — 12,4, 1914 — 14,2, 1915 — 12,4, 1916 — 13,4, 1917 — 16,3, 1918 — 13,3, 1919 — 11,4, 1920 — 11,0, 1921 — 10,0. Przyglądając się powyższym cyfrom, widzimy, że umieralność niemowląt w Leodjam stopniowo zmniejsza się i że w latach powojennych zaznaczyły się szczególnie znaczne postępy.

Dane, które przytoczyliśmy, świadczą, iż walka z umieralnością niemowląt w Belgji wydała b. dobre owoce. Społeczeństwo belgijskie dało godny naśladowania przykład troski o zdrowie i życie swych następnych generacji.

Uchwały III Zjazdu lekarzy i działaczy sanitarnych miejskich

odbytego w Łucku w d. 11-13 maja r. b.

I. W sprawach sanitarno-organizacyjnych:

A. Zważywszy że podniesienie stanu sanitarno-higienicznego Kresów Wschodnich jest niewykonalne, a conajmniej połączone z wielkimi trud-

nościami, o ile nie stworzy się uprzednio podatnego gruntu przez podniesienie ogólnego poziomu gospodarczo-kulturalnego i oświatowego szerokich warstw społeczeństwa, Zjazd uchwała:

że podniesienie miast kresowych, a w pierwszym rzędzie miast, będących stolicami Województw, z Łuckiem na czele, jest sprawą pierwszorzędnego znaczenia państwowego i jest najkrótszą i najwłaściwszą drogą do duchowego zespolenia Kresów Wschodnich z Macierzą Polską;

Zjazd uprasza Sejm i Rząd o zwrócenie uwagi na to pierwszorzędne zagadnienie państwowe i uznanie go za pilne, oraz uwzględnienie w budżetach lat następnych sprawy budowy gmachów państwowych, w szczególności gmachów szkolnych, domów ludowych i innych;

ponadto Zjazd zwraca się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych o wydatną pomoc na cele zdrowia publicznego na Kresach Wschodnich.

B. 1) Zakres działalności samorządów miejskich w dziedzinie sanitarnej powinien się opierać na Zasadniczej Ustawie Sanitarnej z dn. 10/VI — 1910 r. z wprowadzeniem pewnych zmian w podziale kompetencji i funkcji organów sanitarnych rządowych i komunalnych.

2) Stosunek rządu do samorządu w dziedzinie sanitarnej powinien polegać na nadzorze i kontroli, a w razach wyjątkowych na pomocy finansowej i na udzielaniu za pomocą instrukcji wskazówek natury prawnej i technicznej, oraz na ingerencji władz w razie uchylania się samorządu od wykonania ustawowo przepisanych obowiązków.

3) W celu stworzenia prawnych podstaw dla działalności samorządów miejskich w dziedzinie sanitarnej i ulepszenia warunków zdrowotnych miast niezbędnem jest niezwłocznie opracowanie szeregu szczegółowych ustaw sanitarnych.

Projekt ustawy o zaopatrzeniu ludności w wodę powinien być podany rewizji na specjalnej konferencji przedstawicieli Zarządu Związku Miast i Komitetu Wykonawczego III Zjazdu lekarzy i działaczy sanitarnych miejskich.

4) W celu uzgodnienia kompetencji i uprawnień samorządów miejskich w dziedzinie sanitarnej z kompetencją i uprawnieniami samorządów w dziedzinie administracji publicznej wydanie pomienionych ustaw szczegółowych powinno być poprzedzone przez wydanie miejskiej ustawy samorządowej.

5) Najpilniejszą ustawą szczegółową, bez której niemożliwe jest uzdrowotnienie miast, powinna być ustawa o planowym i terminowym zaopatrzeniu ludności w dobrą wodę i skanalizowaniu miast z uwzględnieniem regulacji miast.

6) W celu należytego, sprawnego i szybkiego wykonywania swych obowiązków w dziedzinie sanitarnej należy samorządom miejskim przekazać władzę administracyjną I-ej lub II-ej instancji, w zależności od kategorii miast z wyjątkiem miast niewydzielonych z powiatów.

7) W celu skoordynowania działalności poszczególnych samorządów dla planowego i skuteczniejszego ulepszenia warunków zdrowotnych oraz odciążenia budżetów miejskich, należy podzielić działalność sanitarną pomiędzy samorządy — wojewódzki, miejski i powiatowy, zależnie od rodzaju sprawy.

8) Zjazd uznaje konieczność współdziałania z organami rządowymi i samorządami instytucji społecznych, mających na celu podniesienie higieny społecznej w Państwie Polskiem, zalecając wszystkim czynnikom podjęcie akcji propagandowej celem powstania tych instytucji lub oddziałów istniejących Towarzystw, szczególnie T-wa Higienicznego i uzyskania odpowiednich kredytów dla rozwoju spraw higienicznych w poszczególnych miejscowościach.

9) Zjazd zwraca się do Rządu o możliwie rychle restytuowanie zakładu dla chorych umysłowych w Wilejce, jako mającego znaczenie dla Wileńszczyzny i przyległych Województw, ze względu na to, że istniejąca pomoc dla chorych umysłowych ani ilościowo ani jakościowo nie odpowiada potrzebom życia i wymaganiom nauki.

10) Wobec tego, że pomimo zapadłych uchwał na Zjazdach lekarskich poszczególnych samorządów, a także uchwał Zjazdów Związku Miast co do skasowania przywileju Kas Chorych w opłacaniu 50% rzeczywistych kosztów utrzymania i leczenia w szpitalach chorych tej instytucji, przywilej ten istnieje nadal, Zjazd ponownie podnosi tę palącą dla samorządów sprawę skasowania niczem nie dającego się umotywować przywileju Kas Chorych.

II. W sprawach higieny szkolnej i wychowania fizycznego.

1) Samorząd, jako ostoja życia zorganizowanego miejscowej ludności, pod kontrolą i przy poparciu Państwa, musi być uważany za warunek nieodzownego normalnego rozwoju życia społeczeństwa, szczególnie ważnego w dziedzinie pieczy nad zdrowiem i podniesieniem sił fizycznych i duchowych narodu.

2) Samorządy powinny zaopiekować się sprawami wychowania fizycznego i kultury cielesnej narówni z innymi dziedzinami gospodarki komunalnej, powołując w tym celu specjalne organa.

3) W celu planowego przeprowadzenia zamierzeń na polu wychowania fizycznego w życiu, koniecznym jest, aby samorządy opierały swą opinię na zdaniu upoważnionych do tego fachowców i powag naukowych, oraz zasłużonych w pracy społecznej obywateli danej gminy, powołując w tym celu komisje, komitety i rady wychowania fizycznego, jako ciała doradcze samorządowe.

4) Samorządy powinny natychmiast przystąpić do zrewidowania planów regulacyjnych miast i osiedli (szczególniej przy mającej nastąpić rozbudowie) w celu uwzględnienia i zaprojektowania w różnych dzielnicach odpowiednich terenów na parki, skwery, place dla gier i zabaw, oraz boiska sportowe.

5) W budżetach samorządów powinny być przewidziane specjalne pozycje na zamierzenia, związane z przeprowadzeniem planu, dotyczącego wychowania fizycznego i kultury cielesnej obywateli danej gminy.

6) Szczególną opieką i życzliwością samorządów powinny cieszyć się organizacje sportowe i ćwiczeń cielesnych, dlatego pomoc samorządów nie powinna ograniczać się do subwencji i środków finansowych, lecz polegać na łączności organizacyjnej.

7) Nadzór higieniczno-lekarski w szkolnictwie, jako pierwszy etap w rozwoju sprawy wychowania fizycznego narodu, powinien być wprowadzony w tych zakładach naukowych, w których jeszcze nie został zorganizowany, i rola samorządów w tym względzie polega na tem, aby niezwłocznie organizacja ta została wprowadzona w życie.

8) We wszystkich szkołach wyższych, w pierwszej linii w Uniwersytetach na wydziale lekarskim, powinny powstać katedry medycyny społecznej i wychowania fizycznego, instytuty do badań naukowych w dziedzinie wychowania fizycznego, sale i boiska do ćwiczeń cielesnych, a w szkołach średnich obowiązkowe wykłady higieny.

III. W sprawach zaopatrywania w dobrą wodę miast polskich.

1) Zaopatrywanie miast w zdrową wodę i w dostatecznej ilości jest nieodzownym warunkiem podniesienia stanu zdrowotnego miast;

2) samorzady powinny zająć się sprawą przy wydatnej pomocy Rządu: w ręku Rządu spoczywać powinna kontrola i tylko w razie koniecznym inicjatywa;

3) obecne warunki, w jakich znajdują się miasta polskie, nie nasuwają specjalnych trudności do zrealizowania sprawy zaopatrywania miast w wodę, wobec czego sprawa ta powinna być jako najpilniejsza załatwiona w możliwie krótkim czasie;

4) jako normę zużycia wody, wystarczającą dla miast polskich, należy uznać 100 l. na dobę i mieszkańca; dla miast mniejszych bez szkody dla ludności norma ta może być obniżona aż do 40 l. na dobę i mieszkańca, zależnie od warunków lokalnych;

5) urządzenie 2-ch równoległych wodociągów z czystą wodą do picia i potrzeb gospodarstwa domowego i z brudną do celów przemysłu należy uznać za nieracjonalne zarówno ze względów gospodarczych, jak również higienicznych;

6) za najbardziej odpowiednią formę przedsiębiorstwa wodociągowego należy uznać wodociąg, stanowiący własność miasta i pozostający w jego zarządzie, jednakże w początkowym zakresie inicjatywa prywatna co do zakładania wodociągów nie powinna być krępowana, zwłaszcza w okręgach przemysłowych;

7) pozbawienie przemysłu prawa korzystania z wodociągów publicznych należy uznać za nieracjonalne;

8) w celu sfinansowania wodociągów miejskich konieczna jest pomoc Skarbu jak również współdziałanie Banku komunalnego i Związku Miast, przez jak najrychlejsze zorganizowanie biura porad w sprawie wodociągów.

IV. W sprawach sanitarno-weterynaryjnych.

1) Rzeźnie powinny być traktowane, jako instytucje użyteczności publicznej o wybitnem sanitarnem znaczeniu.

2) Dochody z rzeźni powinny być obracane poza amortyzacją i oprocentowaniem kapitału zakładowego na ulepszenia i utrzymanie w należytych porządku rzeźni, oraz na cele sanitarne.

3) Rzeźnie publiczne powinny znajdować się w każdym mieście, osadzie i wsiach, będących ośrodkami przemysłowymi.

4) We wszystkich większych miasteczkach i osadach gminy powinny utrzymywać lekarzy weterynaryjnych dla wykonywania urzędowego badania zwierząt rzeźnych i mięsa.

5) Zarząd rzeźni powinien znajdować się w rękach lekarzy weterynaryjnych.

III Zjazd powołuje stały Komitet Wykonawczy przy Zarządzie Związku Miast w celu: a) dopilnowania i wykonania uchwał Zjazdu, b) wydawania Zarządowi Związku Miast opinji, w sprawie przygotowujących się i wnoszonych do Sejmu projektów ustaw, tyjących się bezpośrednio spraw zdrowotnych, c) organizowania Zjazdów.

Komitet Wykonawczy III Zjazdu stanowią:

z Warszawy — dr. Bogucki, dr. Polak, dr. Gawłowski, radna dr. Budzińska - Tylicka, dr. Kowalski Fr., radny Manduk, inspektor weterynarii dr. Mackiewicz, dr. Maleciński, Dyrektor biura Związku Miast Grotowski, z Krakowa — prof. Janiszewski, ze Lwowa — dr. Legeżyński, z Poznania — dr. Szulc, dr. Surzyński, z Wilna — Wice-Prezydent miasta p. Łokuciewski, dr. Minkiewicz, z Białegostoku — Ławnik dr. Ostromecki, z Włocławka — dr. Burzyński, z Lublina — Prezydent miasta Szczepański, dr. Garbaczewski, z Sosnowca — dr. Stawiński, z Łodzi — dr. Mittelstaedt, z Inowrocławia — Prezydent miasta dr. Krzywiński, z Torunia — dr. Szejnborn, z Kowla — Prezydent miasta Waligórski, z Łucka — Dr. Miłaszewski i Prezydent miasta dr. Zieliński.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych

z dnia 31 lipca 1924 r.

(„Dz. Ust. R. P.” № 70/24, poz. 683)

w sprawie rozstrzygania skarg przeciw zarządzeniom, względnie orzeczeniom organów związków komunalnych na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, warszawskiego, białostockiego, wołyńskiego, poleskiego i nowogródzkiego, wileńskiego okręgu administracyjnego oraz m. st. Warszawy w sprawach wynikających z wykonania ustawy z dnia 16 sierpnia 1923 r. o opiece społecznej.

Na podstawie art. 24 ustawy z dn. 16 sierpnia 1923 r. o opiece społecznej (Dz. U. R. P. № 92, poz. 726) w wykonaniu ustępu 1 i 2 art. 21 tejże ustawy zarządza się co następuje:

§ 1. Organami nadzorcami, właściwymi w myśl ustępu 1 art. 21 ustawy z dnia 16 sierpnia 1923 r. o opiece społecznej (Dz. U. R. P. № 92, poz. 726) do rozstrzygania skarg przeciw zarządzeniom względnie orzeczeniom organów związków komunalnych w sprawach, wynikających z wykonania ustawy z dnia 16 sierpnia 1923 r. o opiece społecznej, są:

A. 1) W I instancji:

- a) w razie skargi przeciw organowi gminy wiejskiej lub miejskiej, niewydzielonej z powiatowego związku komunalnego, — właściwy dla pozwanej gminy wydział powiatowy;
- b) w razie skargi przeciw organowi miasta, wydzielonego z powiatowego związku komunalnego, lub przeciw organowi powiatowego związku komunalnego — właściwy dla pozwanego miasta lub powiatowego związku komunalnego wojewoda (Delegat Rządu w Wilnie);

2) W II instancji:

- a) w razie skargi na zarządzenie względnie orzeczenie wydziału powiatowego — wojewoda (Delegat Rządu w Wilnie);
- b) w razie skargi na zarządzenie, względnie orzeczenie wojewody (Delegata Rządu w Wilnie) — Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

B. W razie skargi przeciw organowi m. st. Warszawy — w I i ostatniej instancji Minister Pracy i Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 2. Skargi wnosi się w terminie 14-dniowym, licząc od dnia następnego po doręczeniu, do tej władzy, która wydała zaskarżone zarządzenie względnie orzeczenie.

§ 3. Skargę można wnieść pisemnie lub zgłosić do protokołu.

Dzień nadania na pocztę lub telegraf uważa się za dzień wniesienia skargi.

Jeżeli ostatni dzień terminu-przypada na niedzielę lub święto, termin kończy się dopiero w następnym dniu powszednim.

§ 4. Instancja odwoławcza orzeka o niedopuszczalności względnie o spóźnionym terminie wniesienia skargi.

Ze skargą można połączyć prośbę o przywrócenie terminu, jeżeli strona udowodni, że opóźnienie nastąpiło bez jej winy z powodu nieprzewidywanych przeszkód, oraz o ile odwołanie wniesiono najpóźniej w ciągu

7 dni po ustaniu przeszkody. Prośbę o przywrócenie terminu rozstrzyga instancja odwoławcza.

§ 5. Zarządzenia i orzeczenia władz, o których mowa w § 1, powinny zawierać pouczenie o środkach prawnych, wyjaśniające, czy zarządzenia względnie orzeczenia podlegają dalszemu tokowi instancji, jeśli zaś mu podlegają, podające wyraźnie termin do wniesienia skargi i władzę, do której ją wnieść należy.

W razie mylnego wyznaczenia terminu w zarządzeniu lub orzeczeniu skarga, wniesiona w terminie wyznaczonym, chociażby po upływie właściwego terminu, uważa się za wniesioną w terminie ustawowym.

Jeżeli zarządzenie lub orzeczenie mylnie wskazuje władzę, do której skargę wnieść należy, właściwa władza nadzorcza po otrzymaniu sprawy od władzy niewłaściwej postąpi z odwołaniem tak, jak gdyby było od początku wniesione do władzy właściwej.

W razie mylnego oznaczenia w zarządzeniu lub orzeczeniu, iż nie podlega ono już tokowi instancji, jak również w razie nieuwzględnienia w zarządzeniu lub orzeczeniu pouczenia prawnego, przewidzianego w ustępie 1 niniejszego paragrafu, służy interesowanemu prawo żądać sprostowania względnie uzupełnienia zarządzenia lub orzeczenia od władzy, która wydała je, za pośrednictwem władzy, która mu je doręczyła.

§ 6. O ile nie idzie o przypadki przedawnienia się skarg przeciw związkom komunalnym, przewidziane w ustępie 4 art. 21 ustawy z dnia 16 sierpnia 1923 r. o opiece społecznej, strona interesowana może prosić o wznowienie postępowania, zakońzonego prawomocnym zarządzeniem lub orzeczeniem, z powodu nowych istotnych okoliczności faktycznych, które istniały przed wydaniem zarządzenia lub orzeczenia i wpłynąć mogą na jego zmianę.

O dopuszczalności wznowienia orzeka władza, która w tej sprawie wydała zarządzenie lub orzeczenie w ostatniej instancji.

Prośba o wznowienie nie wstrzymuje wykonania prawomocnego zarządzenia względnie orzeczenia, o ile władza, orzekająca o wznowieniu, inaczej nie postanowi.

§ 7. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 21 marca 1924 r.

Minister Pracy i Opieki Społecznej: **L. Darowski.**

Minister Spraw Wewnętrznych: **Z. Hübner.**

Życie gospodarcze Łodzi w świetle statystyki.

Z opracowanych przez miejski Wydział Statystyczny materiałów, przeznaczonych do "Rocznika Statystycznego m. Łodzi za rok 1923", czerpiemy poniższe dane, obrazujące stan dyskonta weksli Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w roku 1923.

W poszczególnych miesiącach roku ubiegłego stan dyskonta w oddziale łódzkim P. K. K. P. przedstawiał się następująco:

styczeń	1923 r.	—	38.552.007.600	mk.
luty	" "	—	60.662.533.426	"
marzec	" "	—	96.212.205.658	"
kwiecień	" "	—	90.629.231.597	"
maj	" "	—	132.117.865.413	"
czerwiec	" "	—	192.239.217.924	"
lipiec	" "	—	285.122.529.194	"

sierpień	1923 r.	—	470.088.695.981	mk.
wrzesień	" "	—	613.579.591.007	"
październik	" "	—	1.354.988.996.125	"
listopad	" "	—	4.288.153.959.017	"
grudzień	" "	—	10.907.182.339.900	"

Mamy przed sobą rząd jedenasto—dwunasto—trzynasto—a nawet czternasto cyfrowych liczb, o których powiedzieć należy, iż niczego właśnie nie mówią, a jednak są b. wymowne. Wymowa ich polega na tem, że odtwarzają niezmiernie ciężką i ponurą sytuację walutową, w jakiej kraj do tak niedawna jeszcze znajdował się. Od stycznia do kwietnia ub. r. miesięczne kwoty dyskonta weksli w oddziale łódzkim P. K. K. P. wyrażały się w dziesiątkach miliardów od kwietnia do września—w setkach miliardów, ostatni kwartał ubiegłego roku dał już sumy tryljonowe, przyczem gdy w październiku suma dyskonta wynosiła niespełna półtora tryliona, w grudniu suma ta urosła do jedenastu blisko tryljonów. W tym właśnie okresie chaos walutowy przybrał najgroźniejsze rozmiary. Chory pieniądz zrodził chorey kredyt i ten wykładnik niezdrowych stosunków gospodarczych do chwili obecnej pokutuje.

Aby uzyskać pojęcie o realnej wysokości dyskonta weksli w oddziale łódzkim P. K. K. P. w roku zeszłym, przeliczamy kwoty w powyższym zestawieniu podane, na dolary, według średnich, miesięcznych kursów i w ten sposób otrzymujemy całoroczną sumę 23.510.970 dolarów, czyli średnio około 2 milionów dolarów miesięcznie. Przerachowując z kolei przytoczone tu kwoty na złote, otrzymujemy całoroczną sumę 121.786.823 zł., czyli średnio 10 milionów złotych miesięcznie.

W ciągu ubiegłego roku zdyskontowano w oddziale łódzkim P. K. K. P. 1.026 .005 weksli, przeciętna zatem wysokość 1 zdyskontowanego weksla wynosiła około 23 dolarów lub 118 złotych. Jeżeli przyjrzymy się danym, odrzucając wartość średnią 1 zdyskontowanego weksla w poszczególnych miesiącach ub. roku, to dostrzeżemy znaczne wahania: w kwietniu np. przeciętna wartość wynosiła 184 złote, w sierpniu już tylko 121, w listopadzie zaledwie 67. Ustawiczny spadek średniej wartości 1 zaprotestowanego weksla da się wytłumaczyć z/skującym stale na tempie wzrostem inflacji i odpowiedniej do tego, również coraz to szybszej, deprecjacji waluty markowej a co za tem idzie i zobowiązań, w markach polskich wyrażonych.

Zestawiając dane, dotyczące oddziału łódzkiego P. K. K. P. z danymi, przedstawiającemi całokształt dyskonta weksłowego w P. K. K. P., stwierdzamy, iż w roku ubiegłym Łódź 1) w ogólnej liczbie zdyskontowanych przez P. K. K. P. weksli i 2) w ogólnej wartości dyskonta weksli przedstawiała się następująco:

styczeń	1923 r.	54,2 ⁰ / ₀	35,5 ⁰ / ₀
luty	" "	56,9 ⁰ / ₀	46,4 ⁰ / ₀
marzec	" "	54,6 ⁰ / ₀	46,1 ⁰ / ₀
kwiecień	" "	47,6 ⁰ / ₀	40,2 ⁰ / ₀
maj	" "	45,6 ⁰ / ₀	37,6 ⁰ / ₀
czerwiec	" "	45,1 ⁰ / ₀	38,7 ⁰ / ₀
lipiec	" "	43,8 ⁰ / ₀	40,0 ⁰ / ₀
sierpień	" "	40,1 ⁰ / ₀	36,7 ⁰ / ₀
wrzesień	" "	39,0 ⁰ / ₀	36,5 ⁰ / ₀
październik	" "	42,7 ⁰ / ₀	40,2 ⁰ / ₀
listopad	" "	52,7 ⁰ / ₀	47,1 ⁰ / ₀
grudzień	" "	43,6 ⁰ / ₀	46,5 ⁰ / ₀
	cały rok	46,4 ⁰ / ₀	45,1 ⁰ / ₀

Niezmiernie interesujące zestawienie wskazuje na rolę Łodzi w życiu gospodarczym państwa i dowodzi, iż rola ta jest ogromna. Przeszło 46 proc. ogólnej liczby zdyskontowanych przez P.K.K.P. weksli—to weksle łódzkie lub z Łodzią bezpośrednio związane, przeszło 45 proc. ogólnej wartości dyskonta wekslowego naszej centralnej instytucji kredytowej na Łódź przypada. Niema dziś jeszcze w kraju dostatecznego zrozumienia dla wielkiego państwowego znaczenia, jakie gospodarcza Łódź posiada, a niektóre ciemne strony życia gospodarczego Łodzi to zrozumienie utrudniają. Objawy to jednak przemijające i wątpić niepodobna, że zmiana na lepsze nastąpi.

Dział sprawozdawczy.

Sprawozdanie z działalności Wydziału Handlowego za czas od 1. IV. do 30. VI. 1924 r.

Działalność Wydziału w okresie wymienionym polegała na kontynuowaniu rozszerzenia akcji zakupowej w sposób odpowiadający charakterowi obecnemu Wydziału Handlowego, jako instytucji, prowadzącej politykę cen najniższych.

To społeczne zadanie Wydziału najdobitniej się ujawniło w dziale sprzedaży artykułów podstawowych, jak: mąka, cukier i węgiel, których odbiorców, w ostatnim czasie zwłaszcza, stanowią, oprócz kooperatywy, hurtownicy kolonjalni, drobni sklepikarze oraz piekarze.

Rzecz oczywista, że ta nowa kategoria odbiorców zgłasza się do Wydziału jedynie dlatego, że ma możliwość nabywania towarów po cenach godziwych; w rezultacie zaś niektórzy hurtownicy, aczkolwiek są nabywcami towarów, jednak Wydziałowi są bardzo niezyczliwi i radziby go się pozbyć za wszelką cenę, gdyż tracą pewną część drobnych sklepikarzy, którzy stale zaopatrują się w Wydziale Handlowym.

Stosunkowo duże rezerwy towarów, znajdujące się stale w składach, przedstawiające wartość 850 — 450 tysięcy złotych, wpływają niemal decydująco na regulowanie cen rynkowych i przeciwstawianie się spekulacji drożyznianej.

By sprostać temu nowemu kierunkowi pracy w ramach dotychczasowych środków pieniężnych, należało uzyskać w instytucjach kredytowych i u wielkich importerów pewne ulgi, albowiem pomoc Rządu całkowicie ustała i Wydział zmuszony jest prowadzić samowystarczającą gospodarkę finansową.

W obecnym przełomowym okresie ustabilizowania się waluty i odczuwanego powszechnie głodu gotówkowego, podwyższono kredyty 12 większym kooperatywom do ogólnej kwoty Zł. 36.100.—

Operacje Wydziału za kw. II, pomimo niebywałego zastoju w okresie przedświątecznym Wielkiejnocy, w stosunku do kw. I wzrosły o 63% i wynosiły Mk. 2.007.873.536.500 przy kosztach handlowych około Marek 91.000.000.000, co w stosunku % wynosi 4,5%, gdy w kwartale ubiegłym były 5,32%.—

Dalsza redukcja personelu i odpowiedzialnie przesunięcia, przyczynią się niewątpliwie do zmniejszenia kosztów administracyjnych.

W celu wypieku dobrego i taniego pieczywa, zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej, Wydział przystąpił do przeprowadzenia pertraktacji z zainteresowanymi osobami w sprawie najrychlejszego wydzierżawienia odpowiedniej piekarni do użytku miasta.

Obwieszczenia i Okólniki.

Okólnik № 45.

W wykonaniu uchwały Magistratu № 966 z dnia 19 sierpnia 1924 roku,

niniejszem zawiadamia się, że wysokość mnożnika na m. sierpień i narazie na m. wrzesień 1924 roku podwyższona została o 2,67 proc., t. j. z 7,04 do 7,23 punktów.

Wobec tego:

I. wszyscy pracownicy miejscy powinni otrzymywać, poczynając od dnia 1 sierpnia 1924 roku, wynagrodzenie według niżej podanych stawek:

a) urzędnicy:

XII kateg. po zł.	130.14	miesięcznie,
XI " " "	145.73	"
X " " "	163.47	"
IX " " "	179.30	"
VIII " " "	195.71	"
VII " " "	213.50	"
VI " " "	227.45	"
V " " "	244.01	"
IV " " "	258.11	"
III " " "	281.97	"
II " " "	307.63	"
I " " "	338.36	"

b) oficjaliści:

I kategorii po zł.	130.14	miesięcznie
II " " "	145.73	"
III " " "	163.47	"
IV " " "	179.30	"
V " " "	195.71	"

c) robotnicy niewykwalifikowani po zł. 5.21 dziennie, rzemieślnicy III kategorii po zł. 7.16 dziennie,

praktykanci biarowi po zł. 4.17 dz., starsi gońcy po zł. 3.13 dziennie, gońcy po zł. 2.08 dziennie, sprzętaczki po zł. 5.21 dziennie i po zł. 3.77 dziennie.

II. wynagrodzenie dzienne ewent. miesięczne wszystkich innych pracowników, nie dających się podciągnąć pod wyżej wymienione kategorie, powinno być podwyższone z dniem 1 sierpnia 1924 roku o 2,67 proc., biorąc za podstawę pobory, określone okólnikiem № 42 z dnia 21 lipca 1924 roku;

III. dodatki rodzinne należy asygnować w m. sierpnia 1924 r. wszystkim pracownikom miejskim w wysokości zł. 50.61 na małą rodzinę

(1 dziecko, żona, 2 dzieci, żona i 1 dziecko), zł. 86.76 na średnią rodzinę (3 dzieci, 2 dzieci i żona, 4 dzieci, 3 dzieci i żona) i zł. 122.91 na dużą rodzinę (5 dzieci, żona i 4 dzieci, 6 dzieci, żona i 5 dzieci);

IV. dodatki funkcyjne za kierownictwo wynosić będą w m. sierpnia 1924 roku dla urzędników miejskich I kategorii — zł. 231.36, II kategorii — zł. 173.52, III kategorii — zł. 84.76 oraz IV i V kategorii — zł. 57,84;

V. wysokość dodatków za wysługę lat oraz dodatków za stądja wyższe za m. sierpień 1924 roku określa załączona do niniejszego tabela

Różnica poborów za m. sierpień 1924 r. powinna być wyasygnowana łącznie z poborami za m. wrzesień 1924 roku.

Wszelkich bliższych wyjaśnień udzieli na żądanie Oddział do spraw personalnych Wydziału Prezydjalnego.

Łódź, dnia 22 sierpnia 1924 roku.

Prezydent (—) M. Cynarski.

Dyrektor

Zarządu Głównego

(—) J. Zalewski.

Kronika miejska.

— Osobiste Z dniem 21 ub. m rozpoczął urlop wypoczynkowy ławnik—przewodniczący Wydziału Opieki Społecznej, p. Wł. Adamski. P. ławnika zastępuje w czasie nieobecności — naczelnik Wydziału Opieki Społecznej, p. T. Wisławski.

* * *

Powrócił z urlopu i objął urządowanie ławnik — przewodniczący Wydziału Zdrowotności Publicznej, p. A. Joel.

* * *

Powrócił z urlopu i objął urządowanie p. wiceprezydent inż. Wacław Wojewódzki.

Z dn. 28 ub. m. rozpoczął urlop wypoczynkowy ławnik—przewodniczą-

cy Wydziału Gospodarczego Magistratu, p. Józef-Bednarczyk.

— **Pożegnanie p. Wojewody.** W pożegnaniu na dworcu odjeżdżającego do Białegostoku p. Wojewody Rembowski wzięła również udział delegacja Magistratu, w osobach pp. prezydenta Cynarskiego oraz ławników Kulamowicza i Bednarczyka.

W odpowiedzi na serdeczne słowa pożegnalne delegacji miejskiej, p. Wojewoda Rembowski życzył przedstawicielom Magistratu kontynuowania tak owocnej dla miasta, jak dotychczas, pracy.

— **Echa „Święta Żołnierza“.** Dowódca X-ej Dwyżji Piechoty i komendant m. Łodzi, gen. Małachowski, nadesłał do Magistratu, na ręce p. prezydenta M. Cynarskiego, podziękowanie za przyczynienie się władz miejskich szczodrym upominkiem do poprawy strawy szeregowym w dniu 15-go b. m., oddanie 2800 miejsc w kinematografach łódzkich do dyspozycji wojska oraz za współudział delegacji Magistratu i Rady Miejskiej w obchodzie „Święta Żołnierza“ w Raduczu. P. generał Małachowski podkreśla, że czynny udział władz samorządowych w organizacji święta żołnierskiego zaświadczył dosadnie o dążeniu społeczeństwa do utrzymania jak najściślejszego kontaktu z armją.

— **O stanie sanitarnym m. Łodzi** Generalna Dyrekcja Służby Zdrowia zwróciła się do Magistratu m. Łodzi o nadesłanie do dn. 15/IX sprawozdania o stanie sanitarnym miasta Łodzi za rok 1923.

W sprawozdaniu tem niezbędne są następujące wiadomości: 1) liczba mieszkańców m. Łodzi, liczba urodzeń w stosunku do ludności; 2) chorobowość i liczba zgonów z chorób zakaźnych ostrych, z gruźlicy i innych najczęstszych chorób; 3) skład osobisty Wydziału Zdrowotności; 4) Ważniejsze zarządzenia Zarządu Miasta w dziedzinie zdrowotności w roku 1923; 5) dane

liczbowe, dotyczących najważniejszych spraw sanitarnych, jako to: wodociągów, usuwania nieczystości i odpadków, bruków i zadrzewienia, nadzoru nad obiegiem produktów spożywczych; 6) najważniejsze dane z dziedziny szpitalnictwa; 7) pomoc lecznicza dla pracowników miejskich.

Sprawozdanie Magistratu łódzkiego niezbędne jest dla Generalnej Dyrekcji Służby Zdrowia do sporządzenia sprawozdania ogólnego o stanie sanitarnym Państwa za rok 1923.

— **O budowę gmachów państwowych.** P. Minister W. R. i O. P. zwrócił się do prezydenta miasta z prośbą o udzielenie lokalu dla Państwowej Szkoły Przemysłowej Żeńskiej, ewentualnie— oddanie na ten cel części jednego z nowowytbudowanych gmachów szkolnych. Magistrat sprawę tę postanowił omówić na projektowanej konferencji z posłami łódzkimi, zwracając przy tej okazji uwagę na fakt, że rozmaite urzędy i instytucje państwowe zwracają się stale o pomieszczenia do władz miejskich, zamiast budować własne gmachy, co ze względu na głód mieszkaniowy jest nieodzowną koniecznością.

— **Budownictwo miejskie.** Biuro Budowy Gmachów Miejskich, przy energicznym poparciu Magistratu, rozwija nader intensywną działalność w celu ukończenia bądź też przyspieszenia budowy szeregu gmachów miejskich.

Z rozpoczęciem roku szkolnego 1924/25 oddane będą do użytku dwa gmachy szkół powszechnych: 1) przy ul. Nowo—Marysińskiej № 2, w którym mieści się 28 klas zasadniczych i sale pomocnicze, jak gimnastyczna, kąpielowa, kuchnia gospodarcza dla dziewcząt, sala robót ręcznych, warsztaty; do szkoły tej uczęszczać będzie mogło do 3,000 dzieci, przy dwóch zmianach szkolnych; 2) przy ul. Cegielińskiej № 58, mieszczący 13 klas zasadniczych oraz szereg pomocniczych. Obydwa

te gmachy szkolne wykonane są z uwzględnieniem ostatnich wymagań higieny i techniki budowlanej.

Okolo 1 stycznia 1925 r. oddany będzie do użytku gmach szkoły powszechnej przy ulicy Nowo-Targowej № 24. Gmach szkoły przy ul. DREWNOWSKIEJ 88 zostanie również jeszcze w tym roku wyprowadzony pod dach.

Zgodnie z planem budowy sieci gmachów szkolnych, Magistrat przystąpił już do budowy szkoły powszechnej na Rokiciu, a prócz tego w przyszłym miesiącu rozpoczęta będzie budowa szkoły przy ul. Projektowanej.

Łącznie z oddanymi już dawniej do użytku szkolnego gmachami przy ul. Konstaktynowskiej 27 i Zagajnikowej, — w niedalekiej przyszłości m. Łódź posiadać będzie 8 wielkich własnych gmachów szkolnych, przystosowanych w zupełności do potrzeb szkolnictwa powszechnego.

Niezależnie od budowy szkół, Biuro Budowy Gmachów Miejskich, prowadzi szereg innych robót budowlanych, mianowicie: nadbudowę gmachu Magistratu przy Placu Wolności 14, rozszerzenie pomieszczenia Głównej Kasy Miejskiej (obie te budowle oddane będą do użytku jeszcze w r. b.); przebudowę pawilonu w Parku Sienkiewicza w celu umieszczenia w nim Galerji Sztuki; budowę lokalu pod kawiarnię w tymże parku; wreszcie gruntowny remont gmachu Rady Miejskiej. Biuro Budowy krząta się również energicznie okolo prac przygotowawczych przy wznoszeniu monumentalnego gmachu Teatru Miejskiego na Skweize Kolejowym.

— **Podwyżka poborów.** Na posiedzeniu w dniu 19 ub. m. Magistrat — na wniosek p. prezydenta Cynarskiego — postanowił z dniem 1-go sierpnia podwyższyć pobory pracowników miejskich o 2,67% — zgodnie z orzeczeniem komisji wojewódzkiej do badania zmian kosztów utrzymania.

— **Umarzanie zaległości miejskich.** Na wniosek Wydziału Podatkowego, Magistrat upoważnił kierownictwo Wydziału do umarzania tych zaległości podatkowych, których kwoty nie przekraczają 1 zł., gdyż ściąganie ich nie pokrywa kosztów ponownego wezwania i egzekucji.

— **Miejski Zakład Kąpielowy.** Wydział Zdrowotności Publicznej podaje do wiadomości, że Miejski Zakład Kąpielowy przy ul. Szkolnej 11 został — po odremontowaniu — ponownie uruchomiony i oddany do użytku publiczności.

— **Miejska pralnia mechaniczna.** Zgodnie z uchwałą delegacji Wydziału Zdrowotności Publicznej — Magistrat postanowił z dniem 1/1—1925 r. przekazać Wydziałowi Gospodarczemu Miejską Pralnię Mechaniczną, znajdującą się obecnie w kompetencji Wydziału Zdrowotności Publicznej.

— **Wyплаты zapomóg bezrobotnym.** Jak informuje Biuro Wyplaty Zapomóg Magistratu m. Łodzi, podczas 7-miu zasadniczych wyplat w okresie od 26/VII—16/VIII b. m. wypłacono 26510 bezrobotnym sumę 165.495.64 zł. Podczas 3-ch wyplat dodatkowych i na listę reklamacyjną wypłacono 3557 bezrobotnym sumę 23.230.60 zł., czyli razem 30.067 bezrobot. sumę 188.726.24 zł. Ilość firm, które przedstawiały listy bezrobotnych, wynosiła 915; firmy te zgłosiły 41.511 bezrobotnych, z których część (11.444) bądź uległa zakwestjonowaniu, bądź też nie zgłosiła się do wyplat.

— **Akcja dożywiania dzieci szkolnych.** Za przykładem lat ubiegłych Wydział Opieki Społecznej prowadzi będzie w roku bieżącym akcję dożywiania dzieci szkolnych.

Dla wychowawców szkół zarezerwowano 2700 obiadów dzien. (dla wychowawców szkół średnich 300 obiadów), które dowożone będą wprost do lokali szkół powszechnych za pomo-

ca kucheni polowych, względnie będą wydawane w kuchniach stałych, w zależności od oddalenia danej szkoły od kuchni. Obiad składać się będzie z zupy i 71 gramów chleba żytniego. Cena obiadu 10 groszy; cena ta może ulec ewentualnej zmianie. Obiady bezpłatne będą wydawane wyłącznie dzieciom biednym, niemogącym opłacić ceny kosztu obiadu. W wyjątkowych wypadkach Wydział będzie opłatę za obiad obniżał.

Akcja dożywiania dzieci szkolnych rozpocznie się w pierwszej połowie października r. b.

Wobec powyższego niezbędne jest, aby kierownicy szkół powszechnych nadesłali do Wydziału Opieki Społecznej wykazy dzieci rodziców niezamożnych, które będą miały prawo do otrzymywania obiadów bezpłatnych lub niżkowych. Wykazy te muszą być nadesłane Wydziałowi Opieki Społecznej (Moniuszki 10) najpóźniej do dnia 20 września r. b.

— **Z kolonji harcerskiej.** Dnia 16-go ub. m. ławnik-przewodniczący Wydziału Opieki Społecznej, p. Wł. Adamski, w towarzystwie zastępcy naczelnika Wydziału, p. Gralińskiego, wizytował kolonje harcerskie w Zapolicach (powiat łaski), na których przebywa 25 wychowawców Miejskiego Domu Wychowawczego dla Młodzieży.

Chłopcy czują się na kolonjach bardzo dobrze, kolonja prowadzona jest wzorowo, stan odżywiania dobry, warunki lokalowe zadowalające. Na zakończenie wizytacji dokonano szeregu zdjęć fotograficznych, w celu zapoznania ogółu z życiem harcerzy na kolonjach. Należy nadmienić, że przygotowaniem posiłku i pracami gospodarskimi zajmują się sami chłopcy pod nadzorem starszego harcerza.

Z życia miast polskich.

Skarga Magistratu m. Warszawy.

Magistrat postanowił zaskarżyć do Najwyższego Trybunału Administra-

cyjnego decyzję ministra spraw wewnętrznych z dn. 5 sierpnia w sprawie uchylecia uchwały Komisji specjalnej Rady miejskiej o podwyższeniu taryfy tramwajowej, uznając, że z punktu widzenia prawnego założenia decyzji p. ministra, a zatem i sama decyzja—są nieprawidłowe.

Wodociągi i kanalizacja m. Warszawy.

Badżet, sporządzony w maju 1923 r., przemianowanego na przedsiębiorstwo samodzielne i samowystarczalne dawnego wydziału kanalizacji i wodociągów, musiał ulec grantowej przeróbce i przystosowania do nowych warunków pracy i tej postaci został zatwierdzony przez radę miejską w kwietniu r. b. Badżet ten jednak nie jest wyrazem potrzeb stolicy. Dopiero 2—3 lata samodzielnego istnienia przedsiębiorstwa wykażą jego braki i stosownie do potrzeb ulegnie on jeszcze modyfikacji. Obecny badżet zamyka się w dochodach i rozchodach cyfrą 8,281,610 zł. Dochody polegają prawie w całości na wpływach z opłat za dzierżawę łezników (8,270,627 zł.), a tylko 10,983 zł. za roboty wodociągowe — kanalizacyjne, wykonywane na polecenie osób trzecich. Wydatki zawierają przedewszystkiem czyste koszty eksploatacji, t. j. utrzymania personela, emerytur, pomocy lekarskiej i szkolnej i inne świadczenia, opał i smary dla maszyn etc., co wynosi 5,702,495 zł. Reszta t. j. 2,579,115 zł., stanowią procentowane odliczenia: około 500,000 zł., na rzecz kasy miejskiej, na fundusz zasobowy, na kontrolę i t. d., zaś około 2,000,000 zł. przeznaczają się na renowację urządzeń i budynków. Dzięki temu, że urządzenia wodociągów i kanalizacji były budowane z wielkim nakładem pracy i starannego doboru materiałów, sama 2,000,000 zł. okazuje się chwilowo zbyt wielką i dlatego około dwóch trzecich tej sumy przeznaczają się na nowe urządzenia, których bez tego źródła dochodu nie możnaby arze-

czywistnieć. Na budowę nowych filtrów przeznaczono 1 milion zł. Na sporządzenie nowych projektów kanalizacji i wodociągów m. Warszawy — około 100.000 zł., resztę na budowę nowych kanałów i wodociągów. Suma ta, stanowiąca kilkanaście tysięcy złotych, nie usunie od razu wszystkich niedomagań. Wobec jednak niemożności zaciągnięcia większej pożyczki inwestycyjnej, trzeba się narazie tem zadowolić. Linje wodociągowe zostaną przedłużone na ul. Wolskiej od kolei obwodowej do cementarza na Woli, na Kolejowej, na Obozowej, Kaliskiej, Węgierskiej, Barskiej i Czerniakowskiej. Wykonano już kanał na ul. Śnieżnej, przystępuje się też do budowy kanałów na ul. Narbata, w kolonji Lubbeckiego i w kolonji Oficerskiej na Żoliborza.

Wznowienie tradycji.

Magistrat m. Łucka wznowił tradycyjne, a od czasów rosyjskich zaniechane otrąbianie ważniejszych rozporządzeń miejskich. W ob. tygodnia mieszkańcy Łucka usłyszeli donośny głos trąbki konnego gońca miejskiego, który w ten sposób obwieszczał rozporządzenie.

Obligacje komunalne.

Wobec nieotowowania na giełdach krajowych kursa obligacji pożyczkowych i inwestycyjnych komunalnych, wydział kredytowy Banku Polskiego polecił „Krajobankowi“ zaniechać lombardowania tego rodzaju walorów przed uregulowaniem sprawy notowań giełdowych tych papierów, o co powinny postarać się związki samorządowe.

Kronika zagraniczna.

Majątek Paryża.

Władze municypalne Paryża niedawno przeprowadziły statystykę

majątku stolicy. Gmach Magistratu (Hotel de Ville) oszacowany został na 82 miliony franków; teatr Sary Bernhardt na 3,700 tys. fr.; teatr Châtelet na 7 mil. fr.; park Monceau na 25 milionów fr. Wartość mebli i dzieł sztuki wynosi 320 milionów fr. Cały majątek Paryża obliczony jest na 8 miljardy 834 miliony 500 tysięcy franków.

Pod względem bogactwa zieleni Paryż zajmuje pierwsze miejsce w świecie całym. W ogrodach i parkach paryskich znajduje się około 500 tys. mniejszych i 50 tys. dużych drzew. Ilość drzew zdobiących ulice dochodzi 250 tys. Najbardziej „zielone” dzielnice Paryża są: Passy, Pola Elizejskie, Grenelle i Montparnasse, najbiedniejsza w zielen jest 2-ga dzielnica (Giełda). W roku 1894 statystyk francuski, Edward André, obliczył, że każde drzewo w Paryżu ma przeciętnie wartość 200 fr. Jeżeli uwzględnimy przedwojenną wartość tej sumy i pomnożymy ją przez ilość drzew paryskich, otrzymamy kapitał niemal miljarda franków.

Śmiertelność w Anglii.

Kierownik biura statystycznego ministerjum zdrowia angielskiego dr. Georges Newnan, opracował interesujące roczne sprawozdanie o śmiertelności w Anglii. Według tego sprawozdania w roku 1923 zdrowotność w Anglii zrobiła znaczny postęp. Śmiertelność w roku ubiegłym wyraża się stosunkiem 11.6:1000. Śmiertelność wśród dzieci poniżej roku była również w tym okresie najniższą przeciętną, jaką kiedykolwiek zanotowano, mianowicie 69 wypadków śmierci na 1000 urodzeń. Dr. Newman uważa, że śmiertelność wśród dorosłych poniżej lat 50 jest ciągle jeszcze duża i przychodzi do ciekawego wniosku, że spowodowane chorobami przerwy w pracy oraz koszty leczenia obciążają kraj dziesięć razy więcej, aniżeli straty, jakie przyczyniają strajki.

Treść numeru 36-go:

Walka z umieralnością niemowląt w Belgji.—

Uchwały III Zjazdu lekarzy i działaczy sanitarnych miejskich.—

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej, wydane w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych z dnia 3 lipca 1924 r.—

Życie gospodarcze Łodzi w świetle statystyki.—

Dział sprawozdawczy.

Sprawozdanie z działalności Wydziału Handlowego za czas od 1. IV. do VI. 1924 roku.—

Obwieszczenia i Okólniki.

Okólnik № 45, w sprawie wysokości mnożnika na m. sierpień narazie na m. wrzesień 1924 r.—

Kronika miejska. Z życia miast polskich. Kronika zagraniczna.

Licytacje przymusowe.

Wydział Podatkowy Magistratu m. Łodzi niniejszem podaje do wiadomości, że w dnia 8 września r. b. odbędą się licytacje przymusowe ruchomości niżej podanych osób, za niewpłacone podatki.

Herszberg, Andrzeja 25, obrus i 2 krzesła. Sztajera J. Drewnowska 10, szafa. Sztajera, Drewnowska 10, szafa. Machalski, Ozorkowska 3, 2 krzesła. Zawodowy Związek Przem. Gastr. Hotel. Zachodnia 45, maszyna do pisania. Nomberg, Andrzeja 33, 2 kapy. Kaliński, Cegielniana 9, kapa. Rabinowicz, Cegielniana 12, kapa. Salem, Andrzeja 46, kapa. Maksberg, Cegielniana 19, zegar. Lewin Andrzeja 46, samowar. Grynberg, Marysińska 4, kredens. Warszawski, Kon i Mendelsohn, Piotrkowska 34, towar. Zier O. Radwańska 3, 2 krzesła. Bojanowski, Górny Rynek 6, kapa. Budzynier, Wschodnia 45, stół. Borusek, Zielona 5 fotel. Lewin, Konstytucyjna 3, waga. Kwart J. Południowa 28, lustro, stół i kredens. Finkiel, Cegielnia 2, pianino. Cadek Graciek, Nowotargowa 12, lustro. Krakowski, Plac Dąbrowskiego 3, pianino. Flekera, Piotrkowska 21, szafa. Grybauma, Nowomiejska róg Nowej № 6, towar. Pryne Piotrkowska 6, kanapa. Szalodalewska, Nowomiejska 22, kredens. Szapiro, Piotrkowska 25, kredens, kanapa, zegar, tremo. Ostrowiecki, Kilińskiego 50, szafa. Kaufer, Południowa 1, 30 chustek wełnianych. Kojzer, Południowa 18, biurko i lodownia. Rajzman, Wschodnia 15, szafa. Weingarten, Narutowicza 9, szafa i bufet. Szereszewski, Kilińskiego 89, otomana i kredens. Wende, Zawadzka 5, stół i 6 krzesel. Maszyński, Ozorkowska 22, palto.

Dnia 4 sierpnia 1924 roku o godz. 9-tej rano:

Heindrich, Kilińskiego 124, palto. Laniak, Kilińskiego 144, kanapa i fotel. Liberman, Andrzeja 4, tremo. Kamionka, Andrzeja 13, szafa. Benich, Wólczańska 140, kafer. Klajman, Zagajnikowa 23, zegar. Zeman, K. rola 19, szafa i biurko. Lamps, Wólczańska 147, szafa. Hoffmana, Kilińskiego 170, kasa ogniotrwała. Boraks S., Różana 10, biurko i szafa. Bartosiówna M., Pabjanicka 40, obrus. Bialer, Kilińskiego 102, 2 stoły. Janikowski, Przędzelniana 90, stół. Dębowski L., Poprzeczna 11/13, szafa.